

FUNNET UTILREGNELIG

FUNNET TILREGNELIG

Antall tilfeller vurdert

Torgeir Husby/Synne Sørheim

KONKLUUD MED «TIL

Av JARLE BRENNÅ, MORTEN S. HOPPERSTAD, JORUNN STØLAN og DENNIS RAVNDAL

Anders Behring Breiviks (33) nye rettspsykiatere konkluderer dobbelt så ofte med «tilregnelig» som de to første – Torgeir Husby og Synne Sørheim.

VG har gjennomgått til sammen 60 rettspsykiatriske erklæringer de fire sakkyndige har gitt i norske straffesaker siden 2004. Oversikten er hentet ut fra domstolens saksbehandlingssystem Lovisa.

Rettspsykiaterne har mye makt. Det er vanskelig for dommerne å fravike konklusjonen til de som er oppnevnt som rettens sakkyndige. «Tilregnelig» betyr at tiltalte kan settes i fengsel. Ved motsatt konklusjon kan ikke tiltalte straffes.

Skiller veldig

Gjennomgangen viser at Terje Tørrissen (51) har konkludert med at tiltalte er «tilregnelig» i 88 prosent av sakene VG har undersøkt. 82 prosent av sakene til Agnar Aspaas (56) har konklusjonen «tilregnelig».

Tallene skiller dem fra Torgeir Husby (60) og Synne Sørheim (45), som undersøkte Breivik først. Før jul gjennomgikk VG alle sakene hvor de to rettspsykiaterne var oppnevnt sammen i løpet av de tre siste årene.

Husby og Sørheim ender oftere med å erklære tiltalte for psykotisk, noe som innebærer at vedkommende ikke kan straffes. Kun i 41 prosent av sakene konkluderer de to med at vedkommende er «tilregnelig».

– Det er vanlig at en stor andel av dem vi observerer er tilregnelige. Jeg vil si at fordelingen på knappe 20

Om seks uker skal de nye psykiaterne levere sin Breivik-rapport

prosent utilregnelighet og vel 80 prosent tilregnelighet – omtrent slik det er anslått av Aspaas og Tørrissen – er en rimelig fordeling, sier rettspsykiater Pål Abrahamson.

Ifølge Den rettsmedisinske kommisjon (DRK) blir 75-80 prosent av alle observerte funnet tilregnelig. Tallet har vært stabilt i flere år.

Abrahamson mener det er Sørheim og Husby som skiller seg ut når de langt oftere erklærer dem som observeres for psykotiske og utilregnelige.

– Og hvis vi tar deres vurdering av Breivik spesielt, mener jeg de der har lagt alt for stor vekt på den behandlingmessige diagnosen paranoid schizofreni. Den har egentlig ikke noe i en rettspsykiatrisk rapport å gjøre, sier Abrahamson.

Svarer ikke

Han understreker at det er spørsmålet om hvorvidt Breivik var psykotisk eller bevisstløs på gjerningstidspunktet som skal vurderes i en slik rapport.

Synne Sørheim og Torgeir Husby har ikke besvart VGs henvendelser, verken via telefon, SMS eller e-post.

Agnar Aspaas tror resultatet skyldes tilfeldigheter. – Prosenttallet sier lite om hva vi konkluderer med i neste sak, og det sier lite om hvor «strenge» vi er. Sakene er veldig forskjellige, men det er færre som er utilregnelige enn tilregnelige, sier Aspaas.

Både Aspaas og Tørrissen understreker at de har vært oppnevnt i langt flere saker enn

hva som fremgår av oversikten som VG har fått fra Domstoladministrasjonen.

Strengt krav

– Det er vanskelig å sammenlikne sakene. Det kan rett og slett være at Sørheim og Husby har fått flere som har vært virkelig syke, og så har jeg fått flere med rusproblematikk, sier Terje Tørrissen.

Det fremgår av dommene at Aspaas og Tørrissen gjerne understreker for retten hvor strenge krav som stilles før du kan regnes som psykotisk i rettsmedisinsk forstand.

– Materialet som legges til grunn er lite, men det gjenspeiler likevel det man forventer – fordi forekomsten av utilregnelighet er lav og skal være lav. Det er et trangt nåløy, og det er lagt opp til et trangt nåløy fra lovgivers side. Det skal være få som blir vurdert utilregnelige, sier rettspsykiater dr.med. Henning Værøy til VG.

Det var bistandsadvokat Mette Yvonne Larsen som foreslo Tørrissen og Aspaas som nye sakkyndige i 22. juli-saken.

Helt uavhengige

– Det er klart at rettspsykiaterne tilhører ulike tradisjoner. Loven gir noen føringer, men dette er ingen eksakt vitenskap. Det er flere som mener det er viktig at også psykisk syke tar ansvar for sine handlinger, og så er det andre som tilhører en annen fagtradisjon, sier Larsen.

Før bistandsadvokaten var det viktig at de nye sakkyndige var helt uavhengige, ikke hadde uttalt seg saken tidligere og at de ikke tilhørte det rettspsykiatriske miljøet i Oslo.

– Jeg mener miljøet i Oslo er for tett, påpeker Larsen. Tørrissen og Aspaas har ikke hatt saker sammen tidligere.

RETTSPSYKIATER: Pål Abrahamson. Foto: SCANPIX

INFO SLIK GJORDE VI DET

- VG har hentet ut straffesaksdommer hvor de fire rettspsykiaterne har vært oppnevnt som sakkyndige fra Lovisa.
- Domstolens saksbehandlingssystem (Lovisa) ble innført i 2004. Det er ikke mulig å hente ut saker fra tidligere år.
- VG har undersøkt til sammen 60 dommer, fordelt slik: Agnar Aspaas (17), Terje Tørrissen (26) og Synne Sørheim/Torgeir Husby (17).
- VG har tatt utgangspunkt i de sakene hvor de fire er registrert som sakkyndige i Lovisa. Rettspsykiaterne har trolig vært oppnevnt i flere straffesaker enn hva som fremkommer av datasystemet. Terje Tørrissen opplyser at han har gjort 80 fulle juridiske observasjoner og andre sakkyndige oppdrag siden 2002.

Alltid enige – uten tvil

VG

3. DESEMBER 2011: Rettspsykiaterne Torgeir Husby (60) og Synne Sørheim (45) har fått kross kritikk av flere personer i det rettspsykiatriske miljøet – blant annet fordi de ikke førte separate samtaler med massemorderen.

ERER OFTEST REGNELIG»»

Agnar Aspaas

Terje Tørrissen

CAMBRIDGE-STUDENTER SELGER DOP

Ca 14 prosent av privilegerte Cambridge-studenter selger dop for å finansiere studiene. Det kommer fram i en ny undersøkelse som ble foretatt av universitetets studentavis, Varsity. En student, som naturlig nok ikke ville bli navngitt, sier følgende til studentavisen:

– Det er hardt å kombinere en jobb med tunge studier. Dopsalg blir derfor en rask og enkel måte for enkelte å tjene penger på. Slik får man også betalt studieavgiftene, sier den anonyme studenten.

Studieavgiftene på Cambridge ligger på rundt 80.000 kroner i året, skriver britiske Mirror.

Mer enn 60 prosent av de spurte i undersøkelsen svarte at de bruker narkotika jevnlig, for det meste cannabis.

En talsmann for universitetet sier til studentavisen at han setter spørsmålsteget ved validiteten til undersøkelsen, før han legger til at universitet ikke tolerer lovbrudd.

! Når dronning Elisabeth markerer 60 år på tronen under den årlige «Bank Holiday» i juni, skal hun feires i edle dråper på puber landet over. Den britiske regjeringen har nemlig vedtatt en noe spesiell åpning i loven, som tillater puber å holde åpent til klokken 01 på natten to dager på rad – uten at de må søke om tillatelse for dette.

GRAVLEGGES I KRIGSSONE

HOMS: Onsdag i forrige uke ble den anerkjente, amerikanske journalisten Marie Colvin (56) drept i et raketangrep mot den syriske byen Homs. Nå forteller hennes mor, Rosemarie (bildet), at datteren trolig må gravlegges i den bombarderte byen. Hjelpearbeidere har i flere dager prøvd å få henne ut, senest lørdag.

– De fortalte oss at lørdag trolig var siste sjanse, sier Rosemary Colvin til CNN.

LENKE MOT PUTIN

MOSKVA: Titusen av opprørte velgere formet i går en menneskelig lenke i den russiske hovedstaden. Den fredelige demonstrasjonen ble gjennomført som en protest mot at Vladimir Putin igjen – etter all sannsynlighet – vil bli valgt som ny president i landet, med over 60 proSENTS oppslutning.

– Vi kan ikke la dette gå ubemerket hen, uttaler Olga Soldatova (46) om seks nye Putin-år.